

Starostwo Powiatowe w Opatowie

Styczeń, 2024

ANALIZA POZIOMU

zaspokojenia potrzeb ludności w zakresie
ustalenia dyżurów w dzień wolny od pracy
i w porze nocnej aptek ogólnodostępnych
w powiecie opatowskim w 2024 roku

Analiza wydana do Zarządu Powiatu w Opatowie
dn. 01/02/2024 godz. 15.14.

[Signature]

Analiza przedstawiona i omówiona na posiedz.
Zarządu Powiatu w Opatowie, podjęto decyzję
o wprowadzeniu dyżurów nocnych (20-22.00)
i świątecznych (14.00-18.00), dn. 14.02.2024 r.

[Signature]

01 31 stycznia 2024 r.
podmiot prowadzący
aptekę ogólnodostępną
przekazuje zarządowi
powiatu rozkład godzin
pracy tej apteki

02 ~~1~~ luty 2024 r. *B.02
2024 r.*
Zarząd powiatu
przeprowadza analizę

Zarząd powiatu **nie**
wszczyna wyznaczenia
dyżurów aptek

Lub

03 Zarząd powiatu
wszczyna wyznaczenie
dyżurów

04 ~~8~~ luty 2024 r. *15.02
2024 r.*
dobrowolnie zgłoszenie
się apteki do dyżuru

05 23 luty 2024 r.
zarząd powiatu
opracowuje uchwałę
w sprawie wyznaczenia
apteki ogólnodostępnej
do pełnienia dyżurów
w dni wolne od pracy
lub dyżurów w porze
nocnej

06 ~~28~~ luty 2024 r. *06.03.
2024 r.*
zarząd powiatu
podejmuje uchwałę.
przekazuje ją do WIF
i NFZ w Kielcach

Wprowadzenie

Prace nad zmianą ustawy o zmianie ustawy o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych oraz niektórych innych ustaw rozpoczęto 30 czerwca 2021 r.¹, a zakończyły się 18 sierpnia 2023 r. Ustawa trafiła do podpisu Prezydenta, którą podpisał 21 sierpnia 2023 r. W większości zapisy wchodzą w życie z dniem 1 listopada 2023 r.², jednakże znaczna część przepisów wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 r. Organem właściwym do ustalenia tzw. dyżurów nocnych i świątecznych aptek ogólnodostępnych na terenie powiatu stał się zarząd powiatu. Wprowadzono nowy, złożony tryb ustalania dyżurów aptek ogólnodostępnych, który całościowo przemodelował istniejące dotychczas rozwiązania. Głównym założeniem ustawy jest, aby zarząd powiatu ustalił dyżury w dzień wolny od pracy oraz dyżury w porze nocnej, a nie wskazywanie rozkładu godzin pracy aptek. To ostatecznie zadanie należy do podmiotu prowadzącego aptekę.

Celem niniejszej analizy jest udzielenie odpowiedzi, *czy rozkład godzin pracy aptek ogólnodostępnych znajdujących się na terenie powiatu opatowskiego jest dostosowany do potrzeb ludności i pozwala na realizację przez te apteki zadania zaopatrywania ludności w produkty lecznicze, leki apteczne, leki recepturowe, wyroby medyczne i inne artykuły wskazane w ustawie (por. art. 86 ust. 8³ i art. 72 ust. 5⁴), a także zadania zapewnienia świadczenia ludności usług farmaceutycznych (o których mowa w art. 4 ust. 3⁵ ustawy z 10.12.2020 r. o zawodzie farmaceuty) oraz sprawowania opieki farmaceutycznej (o której mowa w art. 4 ust. 2 ustawy o zawodzie farmaceuty), w szczególności przez pełnienie dyżurów w dzień wolny od pracy oraz dyżurów w porze nocnej?*

Niniejsze opracowanie powstało w oparciu o zakres szkolenia zrealizowany przez Związek Powiatów Polskich, jest autorstwa Wydziału Organizacji i Nadzoru, bez udziału firm zewnętrznych.

Najważniejsze zmiany

Zgodnie z proponowanymi zmianami, finansowanie dyżurujących aptek ogólnodostępnych ma opierać się na wynagrodzeniu ryczałtowym. Stawka wynagrodzenia będzie wynosić 3,5% minimalnego wynagrodzenia za pracę, przeliczonego na jedną godzinę faktycznego dyżuru⁶. Aktualnie minimalne wynagrodzenie⁷ wynosi od 1 stycznia 2024 r. 4242 zł brutto, a od lipca wynosić będzie 4300 zł brutto. Przełoży się to na stawkę 148,47 zł lub 150,50 zł za godzinę dyżuru apteki. Zgodnie z nowymi przepisami (art. 94 ust. 13⁸), dyżury pełnione na podstawie uchwały zarządu powiatu będą finansowane przez NFZ.

Ustawodawca w pierwszych artykułach ustawy wprowadził dwie dość ważne dla zakresu dyżurów aptek ogólnodostępnych definicje, gdzie:

✓ **DYŻUREM W DZIEŃ WOLNY OD PRACY** - jest dyżur pełniony przez aptekę ogólnodostępną w dniach, o których mowa w art. 1 lub art. 1a ust. 1 ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1920), bez przerwy przez kolejne 4 godziny zegarowe w przedziale czasowym między godzinami 10.00 a 18.00,

✓ **DYŻUREM W PORZE NOCNEJ** - jest dyżur pełniony przez aptekę ogólnodostępną bez przerwy przez kolejne 2 godziny zegarowe w przedziale czasowym między godzinami 19.00 a 23.00.

W celu otrzymania dofinansowania, podmiot prowadzący aptekę ogólnodostępną będzie zawierał umowę z NFZ. **Warto wspomnieć, że warunkiem dofinansowania jest fakt, że apteka musi działać w mieście liczącym nie więcej niż 40 tys. mieszkańców i będącym jednocześnie siedzibą władz powiatu.** W naszym przypadku oznacza, iż apteka winna być zlokalizowana w m. Opatów.

Wskazać należy dla porównania, że maksymalne wynagrodzenie farmaceuty na rynku obecnie to ok. 9.200 zł, gdzie stawka godzinowa wynosi 57 zł/h, przy płatnościach NFZ 148 zł czy 150 zł, opłacanie przez NFZ 4 godzin za dyżury w dni wolne od pracy i 2 godzin dyżuru nocnego należy uznać za znaczące.

Obecnie na I kwartał 2024 r. w oparciu o jeszcze poprzednie zapisy ustawy – Prawo farmaceutyczne rada powiatu, ówczesny organ posiadający kompetencję do ustalania dyżurów pracy aptek ogólnodostępnych na terenie powiatu określił ten zakres uchwałą Nr LXXXVI.85.2023 z dnia 28 listopada 2023 r. w sprawie ustalenia rozkładu godzin pracy oraz dyżurów aptek ogólnodostępnych na terenie powiatu opatowskiego na I kwartał 2024 r. (Dz. Urz. Woj. Św. poz. 4588).

Rozkłady godzin pracy aptek ogólnodostępnych na terenie powiatu opatowskiego

Starosta Opatowski realizując obowiązek spoczywający na organie powiatu jakim jest Zarząd Powiatu w Opatowie, wynikający z art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 17 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1938), pismem z dnia 29 grudnia 2023 r. przypomniał podmiotom prowadzącym apteki ogólnodostępne na terenie powiatu:

- 1) o obowiązku przekazania zarządowi powiatu rozkładu godzin pracy tej apteki na rok 2024, w terminie do dnia 31 stycznia 2024 r.;
- 2) o obowiązku informowania zarządu powiatu o zmianach tego rozkładu z co najmniej 30-dniowym wyprzedzeniem.

Jednocześnie wskazano, iż ustawodawca przewidział sankcję za nieprzekazanie przez podmiot prowadzący aptekę ogólnodostępną informacji zagrożone jest karą pieniężną w wysokości do 2000 zł, którą w drodze decyzji nakłada starosta. Z uwagi na oznaczenie przez ustawodawcę jedynie komunikacji **za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej** między zarządem powiatu podano w ww. piśmie:

Poinformowano, iż na podstawie przedłożonych drogą elektroniczną informacji, tut. organ dokonana analizy poziomu zaspokojenia potrzeb ludności naszego powiatu biorąc pod uwagę, czy rozkłady pozwalają na realizację przez apteki zadania zaopatrywania ludności w produkty lecznicze, leki apteczne, leki recepturowe, wyroby medyczne i inne artykuły wskazane w ustawie (por. art. 86 ust. 8 i art. 72 ust. 5 Prawa farmaceutycznego), a także zadania zapewniania świadczenia ludności usług farmaceutycznych (o których mowa w art. 4 ust. 3 ustawy o zawodzie farmaceuty) oraz sprawowania opieki farmaceutycznej (o której mowa w art. 4 ust. 2 ustawy o zawodzie farmaceuty), w szczególności przez pełnienie dyżurów w dzień wolny od pracy oraz dyżurów w porze nocnej. Pismo skierowano do 12 aptek, z których uzyskano następujące dane:

Lp.	Apteki ogólnodostępne/punkty apteczne (nazwa i adres)	Rozkład godzin pracy			
		poniedziałek - piątek	sobota	niedziela	święta
1.	Apteka mgr Jolanta Dorobek ul. Szeroka 2/8, 27-500 Opatów	7.30 - 18.00	7.30 - 14.00	- nieczynna	- nieczynna
2.	Apteka MEDYK Sp. z o.o. ul. Szeroka 8, 27-500 Opatów	7.30 - 19.30	8.00 - 17.00	- nieczynna	- nieczynna
3.	Apteka Słoneczna Spółka Cywilna Mrówka Justyna, Żak Ilona ul. Mikołaja Kopernika 3C, 27-500 Opatów	8.00 - 19.00	8.00 - 16.00	- nieczynna	- nieczynna
4.	Apteka Zdrowie Sp. z o.o. ul. Henryka Sienkiewicza 54, 27-500 Opatów	7.30 - 20.00	8.00 - 19.00	- nieczynna	- nieczynna
5.	Apteki Polskie Kasprzyk Sp. j. ul. Szeroka 2/32, 27-500 Opatów	7.00 - 20.00	7.00 - 20.00	8.00 - 14.00, z wyłączeniem m-cy letnich (lipiec i sierpień)	- nieczynna
6.	Apteka ESCULAP S.C. ul. Wysoka 13, 27-530 Ożarów	7.00 - 19.00	7.00 - 15.00	- nieczynna	- nieczynna
7.	Apteka Słoneczna Spółka Cywilna Mrówka Justyna, Żak Ilona ul. Wysoka 35, 27-530 Ożarów	8.00 - 19.00	8.00 - 13.00	- nieczynna	- nieczynna
8.	Apteki Polskie - Apteka Rodzinna os. Wzgórze 54D/1, 27-530 Ożarów	7.30 - 20.00	8.00 - 15.00	- nieczynna	- nieczynna
9.	Apteka Zdrowie JMS Zdrowie Sp. z o.o. ul. Kolejowa 1a, 27-570 Iwaniska	8.00 - 16.00 pn-czw 7.30-16.00 pt	- nieczynna	- nieczynna	- nieczynna
10.	Apteka Leków Gotowych Kałużyńska- Pieczaba Barbara Sadowie 131C/2, 27-580 Sadowie	8.30 - 16.00	- nieczynna	- nieczynna	- nieczynna
11.	Apteka mgr Jolanta Sitarska ul. Sandomierska 72, 27-515 Tarłów	8.00 - 17.00	9.00 - 13.00	- nieczynna	- nieczynna
12.	Apteka prywatna mgr Marianna Lenart ul. Czekarzewska 7, 27-515 Tarłów	8.00 - 16.00	8.00 - 12.00	- nieczynna	- nieczynna

Z przedstawionego zestawienia wynika, że najwcześniej w dni powszechnie tj. od poniedziałku do piątku, otwierana jest apteka „Apteki Polskie Kasprzyk” sp. j. w Opatowie o godz. 7.00 i ta też apteka najdłużej jest czynna, gdyż działa do godz. 20.00. Jeśli chodzi o pozostałe dni tygodnia tj. sobotę czy niedzielę to apteka „Apteki Polskie Kasprzyk” w Opatowie również są pionierem w tej kwestii. Niestety jak widać z przedstawionego zestawienia, żadna z aptek nie zapewnia pełnego rozkładu pracy w dni wolne od pracy tj. soboty, niedziele i święta.

Zatem pozostaje rozważyć potrzebę ustalenia określonego dyżuru, wyczerpując możliwości i narzędzia w jakie wyposażył powiat ustawodawca, a mianowicie:

- 4 godzinny dyżur w dni wolne od pracy tj. soboty, niedziele i święta między godzinami 10.00 a 18.00, - nasza propozycja jest, aby wprowadzić dyżur w godzinach 14.00-18.00, brane jest pod uwagę, że przez 10 m-cy w skali roku w godzinach 8.00 – 14.00 otwarta jest apteka „Apteki Polskie Kasprzyk” sp. j.

- 2 godzinne dyżury w porze nocnej, obejmujących przedział czasowy między godzinami 19.00 a 23.00. – propozycja 20.00-22.00, uwzględniliśmy tutaj fakt, iż ostatnia apteka zamyka się o 20.00.

Podkreśleniu wymaga fakt, iż żadna z aptek ogólnodostępnych nie zaproponowała przejścia pełnienia dyżurów w dzień wolny od pracy oraz dyżurów w porze nocnej. W przypadku dwóch aptek podmiot prowadzący wskazał, iż, cyt.:

„Informuję, iż w naszej ocenie jest całkowity brak zainteresowania wśród mieszkańców usługami farmaceutycznymi w porze nocnej. Nasze stanowisko oparte jest na ok. 25-letnim doświadczeniu prowadzenia apteki ogólnodostępnej na terenie powiatu.

Informuję, że apteka (...) nie posiada umowy z NFZ na dystrybucję wyrobów medycznych. Posiadamy też ograniczone zasoby kadrowe magistrów farmacji. W sposób jednoznaczny zatem nie spełniamy kryteriów apteki ogólnodostępnej, która może pełnić dyżury nocne w myśl znowelizowanej ustawy refundacyjnej z 17.08.2023 (art. 94 ustęp 7).”

Stanowisko to jednak uległo sprostowaniu, podmiot prowadzący aptekę usunął przedmiotowy zapis.

Mając powyższe na uwadze w kolejnej części rozważymy czy zarząd powiatu będzie korzystał z zastosowania art. 94 ust. 4 - Prawa farmaceutycznego i skierowanie pisma do podmiotów prowadzących apteki ogólnodostępne w Opatowie informując ich o potrzebie wyznaczenia apteki do pełnienia dyżurów na 2024 rok.

Analiza potrzeb

Na wstępie przedmiotowego działu wskazać należy, iż analizę potrzeb przeprowadza się z punktu widzenia mieszkańca (pacjenta), a nie z punktu podmiotu prowadzącego aptekę, biorąc pod uwagę do jakich usług, usługa dyżurów nocnych i w dni wolne od pracy jest kierowana. W intencji ustawodawcy usługa kierowana jest w szczególności do pacjentów nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej, izby przyjęć oraz SOR-ów, oczywiście jeśli nie zaistniała potrzeba hospitalizacji. Ponadto **wszyscy mieszkańcy powiatu opatowskiego powinni mieć możliwość zakupu lekarstw w aptece także poza zwykłymi godzinami pracy.** W Opatowie niektóre poradnie specjalistyczne działające w strukturach organizacyjnych Szpitala Św. Leona w Opatowie sp. z o.o. działają po 20.00, a mianowicie:

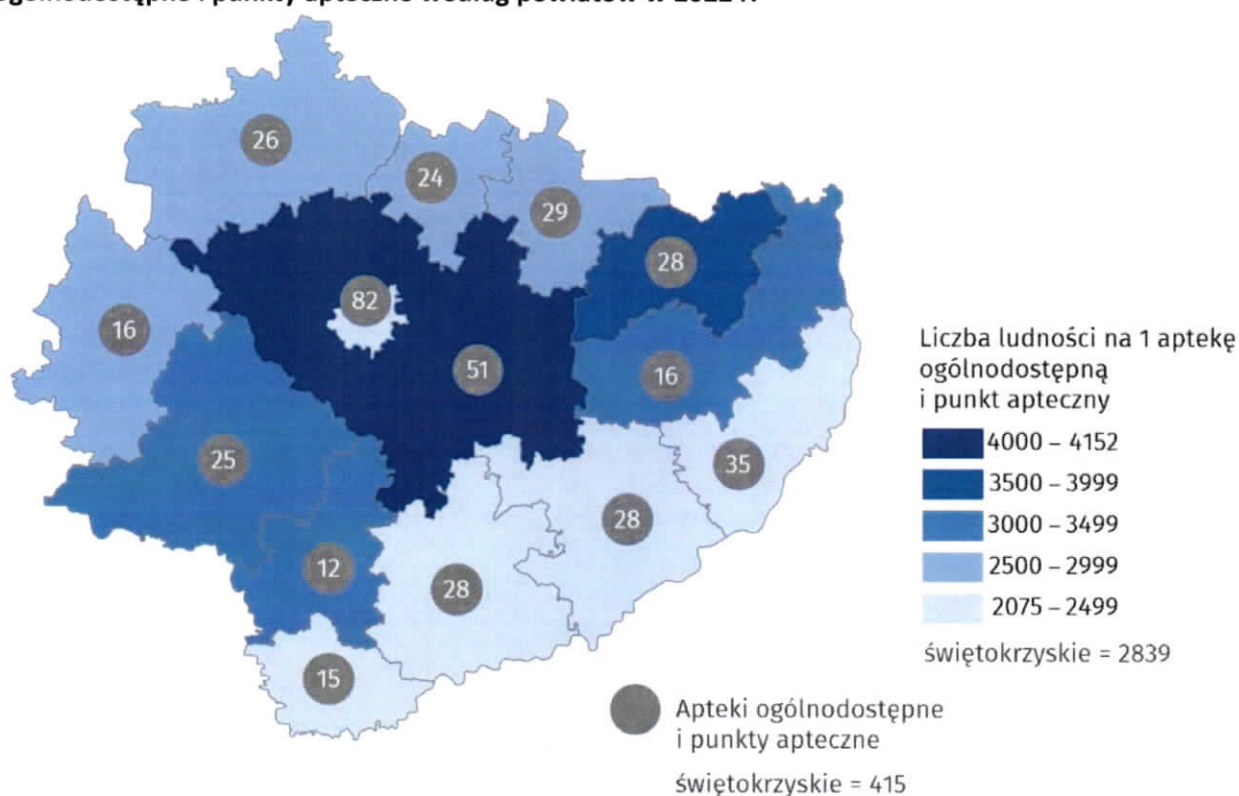
- ortopedyczna (poniedziałek, wtorek i czwartek), gdzie udzielono w 2022 r. 5 427 porad, w 2023 r. 5 674,
- kardiologiczna (poniedziałek, a 3 dni pracuje do 19.00), gdzie udzielono w 2022 r. 2 393 porad, w 2023 r. 3 218.

Wskazać należy, że zarówno pacjenci, jak i personel szpitala wskazują na potrzeby zakupu tzw. blokad nawet po godzinie 20-tej, czy lekarstw. Obecnie minął już 3 rok kiedy w styczniu 2021 r. w Szpitalu Św. Leona w Opatowie uruchomiono Poradnię Nocnej i Świątecznej Opieki Zdrowotnej, która odnotowała dotychczas w 2021 r. 5 766 udzielonych porad, w 2022 r. 7.256, a w 2023 r. 8025 zgłoszeń. Pacjenci zgłaszający się tam otrzymują pomoc jak w poz, kolokwialnie pisząc badanie i wypisanie recepty, której tak naprawdę nie mają, gdzie zrealizować. Z informacji przekazanej przez pracowników szpitala wynika, iż ilość porad wzrasta po godzinie 19.00 oraz całodobowej pracy poradni nocnej i świątecznej pomocy w dni świąteczne oraz w dni robocze od 18.00 do 8.00. Według opinii personelu przynajmniej jedna apteka powinna pełnić dyżur nocny tj. do godziny 23.00. Poradnia nocnej i świątecznej pomocy nie leczy, a po wizycie w niej następuje czas konieczny do podania leków w warunkach pozaszpitalnych. Trudno było personelowi zweryfikować, czy każdy pacjent otrzymywał receptę, ale w większości tak i wówczas musi ją wykupić w trybie pilnym czy na drugi dzień. Dlatego też stanowisko szpitala jako placówki medycznej stanowi, że powinna być jedna apteka

dyżurująca na cały powiat w godzinach nocnych. W poprzednich okresach ten zarzut zamykania aptek przed 22.00 kierowany był w stronę powiatu, który w opinii mieszkańców nie zapewniał im możliwości zakupu leków.

Na przestrzeni lat 2021-2022 obserwowano zmniejszenie liczby działających aptek, a co za tym idzie pogorszenie ich dostępności. W 2022 r. na 1 aptekę ogólnodostępną i punkt apteczny przypadało przeciętnie 2839 osób, o 64 więcej niż rok wcześniej. W kraju wskaźnik ten wyniósł 2956 osób (o 43 więcej). Najwięcej ludności na jedną aptekę ogólnodostępną i punkt apteczny przypadało w powiecie kieleckim (4152, wobec 4070 w 2021 r.). Należy jednak pamiętać, że powiat opatowski ma swoją specyfikę polegającą na lokalizacji wielu usług publicznych w mieście (POZ, poradnie specjalistyczne, szpital, pogotowie, świąteczna opieka zdrowotna), wskaźnik ilości ludności na jedną aptekę plasuje się na 3 miejscu (przedział 3000-3499) w województwie. W pozostałych powiatach w szczególności sąsiadujących z nami wskaźnik ten zawierał się w przedziale od 3618 w powiecie ostrowieckim do 2075 w sandomierskim (w 2021 r. odpowiednio 3308 i 2039).

Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne według powiatów w 2022 r.

Podmioty prowadzące apteki bronią się przed wprowadzaniem dodatkowych godzin pracy w ramach dyżurów, warunkując swą decyzję brakiem zatrudnienia mgr farmacji lub w ich opinii brakiem zainteresowania mieszkańców naszego powiatu ich wprowadzenia. Przypominamy, iż w 2022 roku przeprowadziliśmy ankietę wśród mieszkańców powiatu sprawdzając ich opinie w tej sprawie. Z przedstawionych wyników jednoznacznie wysuwało się twierdzenie potrzeby wprowadzenia dyżurów całodobowych w dni powszednie, w porze nocnej, w niedziele, święta i inne dni wolne od pracy w systemie dziennym. Przeważająca liczba mieszkańców opowiedziała się za ww. dyżurami. Średni wiek mieszkańców wynosi 43,5 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa świętokrzyskiego oraz nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Pacjenci przyjmowani w ramach opieki całodobowej, czy też Izby przyjęć, gdy są w stanie zagrożenia zdrowia, jednak zgodnie z założeniami tej formy opieki zostają oni zbadani, zdiagnozowani i zaopatrzeni w receptę na potrzebne środki farmaceutyczne, którą to receptę pacjent realizuje w aptece ogólnodostępnej. Jest oczywistym, że w sytuacji skorzystania przez mieszkańca powiatu z pomocy nocnej w szpitalu zlokalizowanym w Opatowie najkorzystniejszym z jego punktu widzenia miejscem niezwłocznego zrealizowania recepty będzie właśnie apteka dyżurująca w Opatowie.

Dla potrzeb rzetelności przeprowadzenia niniejszej analizy zbadano ile wynosi ilość farmaceutów zatrudnionych w aptekach w stosunku do ilości aptek ogólnodostępnych, dane pobrano ze strony <https://kielce.stat.gov.pl/>:

Nazwa	2020	2021	2022
Świętokrzyskie	1,85	1,94	1,94
Powiat opatowski	1,85	1,69	1,69
Powiat ostrowiecki	1,79	1,86	2,08
Powiat sandomierski	1,55	1,79	1,63
Powiat staszowski	1,65	1,72	1,84

Wskaźniki mamy porównywalne do samego województwa, jak i sąsiednich powiatów, a nawet w 2020 r. mieliśmy poziom identyczny jak wojewódzki. Znając uwarunkowania powiatów w zakresie zapewnienia pełnych dyżurów nocnych w poprzednich latach, przy posiadaniu porównywalnego wskaźnika zatrudnienia farmaceutów, zasadnym staje się uwzględniając godziny pracy poradni specjalnych, funkcjonujące pogotowie i nocną opiekę zdrowotną, wprowadzenie dyżurów w porze nocnej i dyżurów w dni wolne od pracy.

W celu zweryfikowania poprawności udzielonej odpowiedzi przez podmioty prowadzące apteki ogólnodostępne zgodnie z art. 94 ust. 11 ustawy – Prawo farmaceutyczne (zwana dalej „u.p.f.”), wystąpimy o uzyskanie potwierdzenia od właściwego organu Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej, że apteka spełnia deklarowane – przez podmiot ją prowadzący – wymagania asortymentowe i kadrowe dla pełnienia dyżurów. Wskazać należy, że jako samorząd mamy ograniczone możliwości samodzielnej weryfikacji w tym zakresie.

Podsumowanie

Powiat ma działać na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców a nie wpieranie prowadzenia działalności gospodarczej przez podmiot prywatny. Celem zmiany art. 94 Prawa farmaceutycznego było wprowadzenie mechanizmu finansowania dyżurów aptek przede wszystkim tych miejscach, gdzie jest dla podmiotów prowadzących apteki ekonomicznie nieopłacalne. Można założyć, że dyżury aptek ogólnodostępnych nie są kierowane do pacjentów, którzy są w stanie zaplanować z wyprzedzeniem zakup leków albo innych wyrobów medycznych czy artykułów dostępnych w aptekach. Podążając za decyzją ustawodawcy o odchodzeniu od dyżurów całodobowych z uwagi na ich nieracjonalność, dokonując niniejszej analizy uwzględniono dane statystyczne Ministerstwa Zdrowia odnoszące się do znikomego ruchu w aptekach po godz. 23.00. Zatem [tut. urząd bierze pod uwagę ruch pacjentów i godziny, w których pacjenci korzystają ze świadczeń opieki zdrowotnej i rekomenduje skierowanie przez zarząd powiatu informacji do aptek w m. Opatów o potrzebie wyznaczenia jednej apteki ogólnodostępnej do pełnienia dyżurów w porze nocnej oraz dyżurów w dni wolne od pracy poprzez wprowadzenie dyżurów:](#)

- [w porze nocnej w godzinach od 20.00 do 22.00](#) - gdzie winien to być dyżur pełniony przez aptekę ogólnodostępną bez przerwy przez kolejne 2 godziny zegarowe w przedziale czasowym między godzinami 19.00 a 23.00,

- [w dni wolne od pracy w godzinach od 14.00 do 18.00](#) – gdzie winien to być dyżur pełniony przez aptekę ogólnodostępną w dniach, o których mowa w art. 1 lub art. 1a ust. 1 ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1920), bez przerwy przez kolejne 4 godziny zegarowe w przedziale czasowym między godzinami 10.00 a 18.00.

[W interesie mieszkańców naszego powiatu korzystających ze świadczeń opieki zdrowotnej w nocy \(do 22.00\) jest, aby apteka była otwarta jak najdłużej.](#) Ustawodawca w art. 94 ust. 9 ustawy – u.p.f. ukrył ideę odejścia – na ile to możliwe – **od przymusowości wyznaczania aptek ogólnodostępnych do pełnienia dyżurów, na rzecz dobrowolności.** W przepisie tym zawarto wytyczną, zgodnie z którą zarząd powiatu, dokonując oceny i wyboru podmiotu, któremu zamierza powierzyć pełnienie dyżurów aptecznych, w pierwszej kolejności powinien dokonać go spośród podmiotów, które dobrowolnie zgłosiłyby się do pełnienia dyżurów (zgodnie z wcześniej omówionym proponowanym art. 94 ust. 5 u.p.f.).

Ponieważ jednak jest możliwe, że tak sformułowanej wytycznej nie da się zrealizować (gdyż np. żaden podmiot nie zgłosi się dobrowolnie albo wprawdzie zgłosi się, ale nie będzie mógł być wyznaczony przez wzgląd na obwarowania wcześniej omówionego proponowanego art. 94 ust. 7 u.p.f.), wskazuje się na możliwość skorzystania z uprawnienia zarządu powiatu do wyznaczenia innej apteki. Takie wyznaczenie będzie się wiązało z przymusowością w przypadku pierwszej

wyznaczanej apteki ogólnodostępnej. Niezależnie od powyższego wprowadzono również możliwość wyznaczenia dodatkowej apteki ogólnodostępnej do pełnienia dyżurów, jeżeli zarząd danego powiatu uzna to za uzasadnione.

Podkreśleniu wymaga, że zgodnie z art. 94 ust. 13 u.p.f. wprowadzono, że co do zasady, dyżury apteczne będą finansowane ze środków Funduszu. Określono wysokość wynagrodzenia dla podmiotu prowadzącego aptekę za pełnienie przez nią dyżuru. Przyjęto tu rozwiązanie odnoszenia wynagrodzenia do godzin faktycznie przepracowanych dyżurów, co wynika z faktu, że zarówno przyjęta definicja „dyżuru w dzień wolny od pracy”, jak i „dyżuru w porze nocnej” w swych treściach referują do określonych przedziałów godzinowych. Ustalono wysokość wynagrodzenia 3,5% minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, w przeliczeniu na 1 godzinę faktycznie przeprowadzonego dyżuru. W ocenie ustawodawcy jest to poziom pozwalający oczekiwać, że część podmiotów prowadzących apteki ogólnodostępne będzie gotowa – ze względu na to wynagrodzenie – do dobrowolnego zgłaszania się do pełnienia dyżurów. Wynagrodzenie to należy także traktować jako rekompensujące przymusowość pełnienia dyżurów w przypadkach, jeżeli do ich wykonywania nie udało się wyznaczyć apteki dobrowolnie się zgłaszającej. Dodatkowo ustawodawca w art. 94 ust. 20 u.p.f. wprowadził mechanizm kary za niepełnienie wyznaczonych aptece dyżurów lub pełnienie ich w niepełnym wyznaczonym wymiarze. Kara ta sprowadza się do zwrotu nienależnie otrzymanego wynagrodzenia. Proponowany przepis ma charakter prewencyjno-odstraszający w związku z tym, że obowiązkiem zwrotu, wraz z odsetkami, będzie objęta całość otrzymanego wynagrodzenia od momentu wyznaczenia apteki do dyżurowania. Jest to w opinii Ministerstwa Zdrowie przy tym adekwatna kara w związku z tym, że nie jest wykluczone, że apteka uchylałaby się od obowiązków nie tylko w czasie możliwym do stwierdzenia w ramach kontroli, ale również w skali i okresach niemożliwych do ustalenia. Zmiana w art. 94 ust. 21 u.p.f. ma na celu wprowadzenie procedury reakcyjnej w przypadku, gdy wyznaczona do dyżurów apteka ogólnodostępna z przyczyn losowych traci zdolność kontynuowania ich wykonywania.

Opracowanie własne: E. Masternak

¹ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12348505>

² <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=3408>

³ Art. 86 ust. 8 - Prawo farmaceutyczne – „W aptekach ogólnodostępnych na wydzielonych stoiskach można sprzedawać produkty określone w art. 72 ust. 5 posiadające wymagane prawem atesty lub zezwolenia, pod warunkiem że ich przechowywanie i sprzedaż nie będą przeszkadzać podstawowej działalności apteki.”

⁴ Art. 72 ust. 5 - Prawo farmaceutyczne – „Hurtownie farmaceutyczne mogą również prowadzić obrót hurtowy:

1) wyrobami medycznymi,

1a) produktami leczniczymi przeznaczonymi wyłącznie na eksport, posiadającymi pozwolenie na dopuszczenie do obrotu inne niż określone w ust. 3,

2) środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego,

2a) suplementami diety, w rozumieniu przepisów o bezpieczeństwie żywności i żywienia,

3) produktami kosmetycznymi w rozumieniu art. 2 ust. 1 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczącego produktów kosmetycznych (wersja przekształcona) (Dz. Urz. UE L 342 z 22.12.2009, str. 59, z późn. zm.), z wyłączeniem produktów kosmetycznych przeznaczonych do perfumowania lub upiększania,

4) środkami higienicznymi,

5) przedmiotami do pielęgnacji niemowląt i chorych,

6) środkami spożywczymi zawierającymi w swoim składzie farmakopealne naturalne składniki pochodzenia roślinnego,

7) środkami dezynfekcyjnymi stosowanymi w medycynie,

8) produktami biobójczymi służącymi do utrzymywania higieny człowieka oraz repelentami lub atraktantami służącymi w sposób bezpośredni lub pośredni do utrzymywania higieny człowieka

- spełniającymi wymagania określone w odrębnych przepisach.”

⁵ Art. 4 ust. 3 ustawy z dnia o zawodzie farmaceuty – „Usługi farmaceutyczne obejmują:

1) wydawanie z apteki lub punktu aptecznego produktów leczniczych w rozumieniu art. 2 pkt 32 ustawy - Prawo farmaceutyczne i wyrobów medycznych oraz środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego w rozumieniu art. 3 ust. 3 pkt 43 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2020 r. poz. 2021 oraz z 2022 r. poz. 24 i 138), połączone z udzielaniem informacji i porad dotyczących działania i stosowania oraz przechowywania tych produktów, środków lub wyrobów medycznych;

2) sporządzanie produktów leczniczych połączone z oceną ich jakości, w tym trwałości;

3) przeprowadzanie wywiadu farmaceutycznego;

4) udzielanie porady farmaceutycznej w celu zapewnienia prawidłowego stosowania produktu leczniczego, wyrobu medycznego lub środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w szczególności w zakresie wydania właściwego produktu leczniczego wydawanego bez przepisu lekarza, przekazania informacji dotyczących właściwego stosowania, w tym dawkowania

i możliwych interakcji z innymi produktami leczniczymi lub pożywieniem, wydawanego produktu, wyrobu lub środka oraz prawidłowego używania wyrobów medycznych;

5) czynności wykonywane w aptece szpitalnej lub zakładowej w zakresie:

- a) sporządzania pozajelitowych leków recepturowych i aptecznych, w tym preparatów do żywienia pozajelitowego,
 - b) sporządzania preparatów do żywienia dojelitowego,
 - c) przygotowywania leków w dawkach indywidualnych, w tym antybiotyków pozajelitowych, leków cytostatycznych oraz produktów leczniczych terapii zaawansowanej - wyjątków szpitalnych,
 - d) sporządzania produktów leczniczych radiofarmaceutycznych,
 - e) przygotowywania roztworów do hemodializy i dializy dootrzewnowej
- oraz monitorowanie warunków sporządzania lub przygotowywania takich leków lub preparatów;
- 6) wykonywanie pomiaru ciśnienia krwi;
- 7) usługi farmacji klinicznej."

⁶ Art. 94 ust. 14 - Prawa farmaceutycznego – „Finansowanie dyżurów aptek ogólnodostępnych, o których mowa w ust. 13, ma postać wynagrodzenia ryczałtowego w kwocie stanowiącej równowartość 3,5% minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, w przeliczeniu na 1 godzinę faktycznie przeprowadzonego dyżuru."

⁷ <https://www.zus.pl/baza-wiedzy/skladki-wskazniki-odsetki/wskazniki/minimalne-i-przecietne-wynagrodzenie>

⁸ Art. 94 ust. 13 – Prawo farmaceutyczne – „Pełnienie dyżurów na podstawie uchwały, o której mowa w ust. 3, przez aptekę ogólnodostępną podlega finansowaniu ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia, z wyjątkiem pełnienia ich w zakresie godzinowym rozszerzonym zgodnie z ust. 9 pkt 3 lit. b - w takim przypadku powiat finansuje, z własnych środków, pełnienie tych dyżurów w zakresie wykraczającym ponad zakres godzinowy wynikający z art. 2 pkt 7³ lub 7⁴."